

Мороз Ю. М.
*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри фізичного виховання
та тактико-спеціальної підготовки,
Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ (м. Дніпро)*

ЗМІСТ ТА ЗНАЧИМІСТЬ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ В УМОВАХ ПРОФЕСІЙНО- ПРИКЛАДНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ

Moroz Yu.M. The content and significance of national-patriotic education of modern youth in the conditions of professional and applied training of future specialists

Keywords: education, patriot, specialist, specialist, military-patriotic education, youth, national-patriotic education

Російсько-українська війна розпочалась в Україні ще в 2014 році. Сьогодні вона стала широкомасштабною. Це – війна проти людяності, демократичності ідей, прав і свобод людини, розбудови української державності і демократичної культури в суспільстві. Вчинені російським військом акти геноциду над українськими дітьми, жінками, цивільним населенням, знаходять в очах світу і людства засудження, як і спричинене руйнування українських міст, сіл і містечок. Воєнні злочини розбивають серця не лише всім українцям, які прагнуть миру і спокою, а й усім людям доброї волі на планеті Земля.

У таких складних умовах едукація набуває нового змісту. Підтримка різних країн світу подає українцям надію і вселяє віру в якнайшвидше мирне майбутнє. Ми не знаємо, коли саме Україна здобуде перемогу, але віримо в неї, бо гідно відстоюємо, кожний на своєму фронті, незалежність нашої держави. Зазначимо, що в цей важкий час зростає роль освіти як рушійної сили, яка реалізовує в суспільстві, окрім інших, і місійну функцію.

Російська агресія викликала хвилю патріотизму, яка сколихнула всю Україну. Самоорганізація громадянського суспільства, відданість і героїзм пересічних українців, військовослужбовців та добровольців стали одними з визначальних факторів, що дозволяють зупиняти агресора. У той же час, на початковому етапі мала прояв низка системних проблем у забезпеченні національної безпеки. Зокрема, під час прямого протистояння з противником, певна частка особового складу силових структур виявилася неготовою до виконання своїх обов'язків, щодо збройного захисту національного суверенітету і територіальної цілісності. Однією з причин такого стану справ стала відсутність у них належної особистої мотивації щодо виконання службових і громадянських обов'язків, зокрема, брак патріотизму. Іншою

проблемою є те, що в умовах збройної та інформаційної агресії РФ проти України, економічної кризи, а також відсутності єдиного духовного стрижня в системі виховної роботи у молодіжному середовищі, відбулася певна руйнація позитивного образу України як могутньої незалежної держави з унікальною культурною спадщиною [1].

Нині в експертному середовищі України активно обговорюються нові підходи щодо питання патріотичного виховання. Як показують останні події, забезпечення належним чином національного суверенітету і територіальної цілісності України потребує докорінного реформування вітчизняної системи виховання молоді, її спрямування на становлення свідомих громадян і патріотів української соборності. Нині проблема патріотичного виховання набуває особливого значення, оскільки від її вирішення багато у чому залежить майбутнє нашої нації. Патріотичне виховання має чітку цільову настанову – готувати до захисту Батьківщини, і виступає невід’ємною складовою системи забезпечення національної безпеки України. У сучасних умовах актуальним завданням є теоретичне переосмислення підвалин патріотизму, формування нових підходів до національно-патріотичного виховання молоді. Патріотичне виховання, як складова національно-патріотичного виховання, має забезпечувати становлення самодостатнього громадянина-патріота України, гуманіста і демократа, готового до виконання своїх громадянських обов’язків та успадкування духовно-культурних надбань Українського народу. Невід’ємною частиною патріотичного виховання, а в часи воєнного стану – пріоритетною, є військово-патріотичне виховання, зорієнтоване на формування у громадян готовності захищати Батьківщину. Крім того, військово-патріотичне виховання покликане забезпечити суспільну значущість й повагу до військової служби, сформувані бажання у молоді здобувати військові професії, психологічну і фізичну готовність проходити військову службу [2].

Як свідчить історія, виховання патріотизму, готовності кожного громадянина, за будь-яких умов, захистити Батьківщину від ворогів, завжди виступало гарантом безпеки держави.

За офіційним трактуванням МОН України, національно-патріотичне виховання молоді – це комплексна системна і цілеспрямована діяльність органів державної влади, освітніх закладів, громадських організацій, сім’ї та інших соціальних інститутів щодо формування у молодого покоління високої патріотичної свідомості, почуття вірності, любові до Батьківщини, турботи про благо свого народу, готовності до виконання громадянського і конституційного обов’язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України, сприяння становленню її як правової, демократичної, соціальної держави. Найважливішим пріоритетом національно-патріотичного виховання є формування ціннісного ставлення особистості до українського народу, Батьківщини, держави, нації [3].

Мета патріотичного виховання конкретизується через систему таких виховних завдань:

- утвердження в свідомості і почуттях особистості патріотичних цінностей, переконань і поваги до культурного та історичного минулого України;
- виховання поваги до Конституції України, Законів України, державної символіки;
- підвищення престижу військової служби, а звідси – культивування ставлення до солдата як до захисника вітчизни, героя;
- усвідомлення взаємозв'язку між індивідуальною свободою, правами людини та її патріотичною відповідальністю;
- сприяння набуттю молоддю патріотичного досвіду на основі готовності до участі в процесах державотворення, уміння визначати форми та способи своєї участі в життєдіяльності громадянського суспільства, спілкуватися з соціальними інститутами, органами влади, спроможності дотримуватись законів та захищати права людини, готовності взяти на себе відповідальність, здатності розв'язувати конфлікти відповідно до демократичних принципів;
- формування толерантного ставлення до інших народів, культур і традицій;
- утвердження гуманістичної моральності як базової основи громадянського суспільства;
- культивування кращих рис української ментальності, працелюбності, свободи, справедливості, доброти, чесності, бережного ставлення до природи;
- формування мовленнєвої культури;
- спонукання зростаючої особистості до активної протидії українофобству, аморальності, сепаратизму, шовінізму, фашизму [3].

Кабінет Міністрів України ухвалив першу в країні державну цільову соціальну програму національно-патріотичного виховання. Мета новоствореного документа – удосконалення та розвиток цілісної загальнодержавної політики національно-патріотичного виховання шляхом формування та утвердження української громадянської ідентичності. Передбачається, що процес удосконалення та розвитку державної політики національно-патріотичного виховання відбуватиметься за кількома пріоритетними завданнями, серед яких – формування української громадянської ідентичності, військово-патріотичне виховання, формування науково-методологічних і методичних засад національно-патріотичного виховання. Окрім того, в Кабінеті Міністрів України акцентують, що програма національно-патріотичного виховання формуватиме єдиний курс для всіх центральних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та громадськості у сфері національно-патріотичного виховання [1].

Патріотичне виховання в українському суспільстві залишається першочерговим як для держави, так і для системи освіти в цілому. Основними складовими національно-патріотичного виховання є: громадянсько-патріотичне виховання, військово-патріотичне виховання, духовно-моральне виховання

Національно-патріотичне виховання молоді – це комплексна системна й цілеспрямована діяльність органів державної влади, освітніх закладів, громадських організацій, сім'ї та інших соціальних інститутів щодо формування у молодого покоління: високої патріотичної свідомості почуття вірності любові до Батьківщини, турботи про благо свого народу, готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку з захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України, сприяння становленню її як правової, демократичної, соціальної держави.

Ключовий пріоритет національно-патріотичного виховання – формування ціннісного ставлення особистості до українського народу, Батьківщини, держави, нації. Завдання закладів освіти – так побудувати виховну діяльність, щоб сама її організація, приклади авторитетних наставників, освітнє середовище виховували молодь у дусі патріотизму, глибокого розуміння історії свого народу, національної ідентичності, самобутності. Мета заходів національно-патріотичного виховання у навчальних закладах – сприяти набуттю молоддю досвіду патріотичних дій, вихованню в дусі патріотичного обов'язку. Принципи національно-патріотичного виховання у молоді: виховання національної свідомості, любові до України, свого народу, шанобливого ставлення до української культури, здатності зберегти національну ідентичність, пишатися приналежністю до українського народу, брати участь у розбудові та захисті своєї держави.

Цілі виховних завдань патріотичного виховання: утверджувати в свідомості й почуттях молоді патріотичні цінності.

Особливою формою роботи має стати створення та популяризація діяльності регіональних Центрів військово-патріотичного виховання молоді. Головними завданнями Центрів є: фізична і професійна підготовка молоді до служби в Збройних Силах України, патріотичне виховання на традиціях українського козацтва, пропаганда здорового способу життя, волонтерська та пошукова робота, проведення масових заходів, спрямованих на підвищення рівня знань молоді про стандарти НАТО та престижності проходження військової служби за контрактом у Збройних Силах України.

Виконання Програми забезпечить реалізацію кращих традицій з організації та проведення заходів з національно-патріотичного виховання молоді на основі об'єднання зусиль органів влади, закладів освіти, установ та громадських організацій, збагачення й поглиблення змісту роботи з патріотичного виховання на всіх рівнях діяльності органів влади, місцевого самоврядування та всіх інституцій громадянського суспільства, розвиток форм і методів національно-патріотичного виховання молоді, удосконалення системи підготовки спеціалістів у сфері національно-патріотичного виховання; підвищення рівня знань молоді про видатних особистостей українського державотворення, визначних вітчизняних вчених, педагогів, спортсменів, провідних діячів культури і мистецтва, позитивну мотивацію підрастаючого покоління до утвердження моральних і духовних цінностей українського

народу, прагнення до служби у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, збільшення чисельності молоді, готової до виконання суспільного, державного і військового обов'язку [2].

В той же час, виконання даної Програми, включає в себе розв'язання низки нагальних питань, зокрема: брак комунікацій з громадянським суспільством з питань національно-патріотичного виховання; брак духовності і моральності у суспільстві; недостатня нормативно-правова урегульованість сфери національно-патріотичного виховання; відсутність єдиного методичного та термінологічного підходів до процесу національно-патріотичного виховання; низький рівень матеріально-технічного забезпечення та розвитку інфраструктури у сфері національно-патріотичного виховання.

Список використаних джерел

1. Гевко О. Формування національно-патріотичних рис у студентів. *Рідна школа*. 2001. №11. С. 47-48.
2. Гнатенко С. А. Виховання громадянськості у студентів в системі вищої освіти. *Вісник Філософія. Психологія. Педагогіка*; Нац. техн. ун-т України «КПІ». Київ, 2003. № 1. С. 177-182.
3. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2015-2021 рр. Затверджена на колегії МОН України 26 березня 2015 року.

Глухов І. Г.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії і методики фізичного виховання,
Херсонський державний університет (м. Херсон)*

СИСТЕМА НАВЧАННЯ ПЛАВАННЯ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ СТУДЕНТІВ

Hlukhov I., Swimming training system in physical education of students

Keywords: system, training, swimming, students, university

Вступ. Навчання плавання входить до пріоритетів фізичного виховання студентської молоді. У зв'язку із складністю якісного дотримання вимог до організації та методичного супроводу навчання плавання за сучасних умов було проведено комплексне дослідження.

Мета. Охарактеризувати основні компоненти системи навчання плавання студентів закладів вищої освіти.

Результати. Дослідження більшості фахівців щодо вказують на низький (незадовільний) рівень здоров'я студентської молоді та недооцінкою ефективності засобів плавання; недооцінене прикладне значення плавання й відсутність якісного організаційного та методичного забезпечення; часткове врахування об'єктивних і суб'єктивних критеріїв навчання плавання студентів;